

CAPITOLUL I

NOȚIUNI GENERALE CU PRIVIRE LA URMĂRIREA PENALĂ

Secțiunea I

Urmărirea penală – prima fază a procesului penal

1.1. PRELIMINARI

Fiind o componentă de bază a procesului penal, urmărirea penală a evoluat în timp odată cu acesta. Se apreciază că, în devenirea sa istorică, procesul penal a cunoscut trei mari sisteme, și anume: *sistemul acuzatorial, sistemul inchizitorial și sistemul mixt*.

Ca urmare a influenței justiției private în sistemul acuzatorial, *partea cea mai importantă a procesului penal o reprezenta judecata*, motiv pentru care activitățile procesuale se desfășurau mai mult la instanță sau aproape în exclusivitate în fața acesteia, *cauza fiind considerată un litigiu privat între victimă și infractor*¹.

Numele de sistem acuzatorial se datorează faptului că *pornirea procesului penal se făcea la inițiativa părții vătămate* care avea o largă inițiativă inclusiv pe parcursul desfășurării acestuia, *iar cauza începea direct cu judecata, care era orală și publică*.

În cadrul judecății, acuzatorul avea dreptul să-și sprijine acuzațiile pe orice probe, iar acuzatul își putea dovedi nevinovăția prin orice mijloace². Acest lucru convenea judecătorilor, deoarece le oferea posibilitatea de a da soluții discreționare, mai ales că pentru stabilirea vinovăției sau nevinovăției puteau invoca inclusiv semnele divine.

¹ N. Volonciu, *Tratat de procedură penală*, vol. II, Ed. Paideia, București, 1996, p. 7.

² Gr. Theodoru, L. Moldovan, *Drept procesual penal*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1976, p. 114.

Pe parcurs însă, ca urmare a evoluției societății în ansamblul său și pe măsură ce se consolidau funcțiile statului, sistemul acuzatorial a fost înlocuit cu sistemul *inchizitorial*, care își are rădăcinile în dreptul canonic, desfășurat în fața organelor de jurisdicție ecleziastice¹.

Sistemul inchizitorial era la fel de injust, deoarece aplica reguli de drept care permiteau ca nobilul să fie crezut înaintea iobagului, clericul înaintea laicului, bărbatul înaintea femeii, iar mijloacele de probă erau limitate și ierarhizate, astfel că *mărturisirea era socotită o regină a probelor*, în timp ce declarația unui singur martor nu era luată în seamă (*testis unus testis nullus*) decât în condițiile în care era dublată de declarația altui martor care să o confirme pe prima².

În timp, datorită caracterului său represiv și datorită modului de efectuare a justiției penale, vădit părtinitor, care pune înaintea drepturilor fundamentale ale persoanei interesele celor puternici, aceștia prevalându-se de faptul că acționează în numele statului pe care pretindeau că numai ei îl pot reprezenta și apăra, sistemul inchizitorial a fost și el abandonat.

Paralel cu metodele și practicile mai sus menționate a apărut și s-a dezvoltat ideea unei armonizări a legislației procesual penale cu realitățile social-economice ale vremii, ceea ce a dus la nașterea celui de-al treilea sistem, și anume sistemul *mixt*, care s-a dezvoltat prin îmbinarea unor elemente caracteristice sistemelor vechi, abandonate.

Astfel, procesul penal mixt preia de la sistemul inchizitorial faza de instrucție prealabilă (urmărirea), care se desfășura din oficiu și era preponderent scrisă și secretă, iar de la sistemul acuzatorial, faza de judecată, care era publică, orală și contradictorie³.

Sigur că aceste preluări au fost făcute în timp și în mod selectiv, dar ceea ce interesează este faptul că, odată cu apariția sistemului procesual mixt se pun bazele procesului penal format din două mari faze: *urmărirea penală și judecata*.

Tot în cadrul acestui mecanism procesual mixt a fost adoptat și sistemul liberei aprecieri a probelor, care, pe de o parte, a limitat prin lege dreptul de a folosi orice fel de probă, atât în faza de urmărire penală, cât și în faza de judecată, iar pe de altă parte a descătușat organul judiciar de obligația respectării unei anume ierarhii dinainte stabilite.

¹ Gr. Theodoru, *Tratat de drept procesual penal*, ed. a II-a, Ed. Hamangiu, București, 2008, p. 12.

² N. Volonciu, *op. cit.*, p. 333.

³ Gr. Theodoru, L. Moldovan, *op. cit.*, p. 116.

În aceste condiții, evoluția procesului penal a fost diferită în funcție de condițiile social-economice și politice din fiecare țară. La noi s-a ajuns pe parcurs la formula procesului penal format din trei faze, și anume: *urmărirea penală, judecata și punerea în executare a hotărârii penale rămase definitive*.

În literatura de specialitate¹ se face mențiunea că denumirea activității procesuale ce are loc înaintea judecătii este folosită în funcție de reglementarea fazei respective, precum și de tradiția juridică locală. Astfel, sunt folosite denumiri cum ar fi cele de: cercetare, anchetă, instrucție, investigație, prime cercetări, anchetă preliminară etc.

Noțiunea de „urmărire penală” este proprie reglementării românești actuale, fiind, se pare, o consecință a caracterului unitar al fazei procesuale respective și, nu în ultimul rând, a modalităților unice în care se realizează această activitate.

Însă, urmărirea penală poate avea și o compunere complexă, exemplu fiind Codul de procedură penală din 1936, potrivit căruia urmărirea penală putea fi formată din prime cercetări sau instrucție ori din parcurgerea ambelor etape. Pe de altă parte între sensul actual și cel anterior există diferențe de conținut, dat fiind faptul că în terminologia codului din 1936 „urmărirea” echivala cu punerea în mișcare a acțiunii penale și îndeplinirea celorlalte activități procesuale legate de aceasta.

Activitatea procesuală care premergea judecătii nu constituia o fază unică a procesului sau o modalitate unitară în care se realiza aceasta, cele trei noțiuni, respectiv *primele cercetări, urmărirea și instrucția penală*, aveau conținuturi mult deosebite față de actuala reglementare².

Prin organizarea judiciară din 1952, a fost desființată instituția judecătorului de instrucție, urmărirea penală concretizându-se în continuare, până în 1969, în două forme paralele, *cercetarea și ancheta penală*.

Înainte de a comenta pe scurt fiecare din aceste etape din faza de dinaintea judecătii, credem că este nevoie să facem unele precizări în legătură cu organele judiciare, respectiv poliția judiciară care desfășura activități procesuale în faza de urmărire.

Din categoria respectivă făceau parte atât poliția judiciară propriu-zisă, cât și procurorii din cadrul Ministerului Public și, respectiv, judecătorii cu drept de jurisdicție³. Calitatea de organ al poliției judiciare nu o dobândeau

¹ N. Volonciu, *op. cit.*, p. 7.

² *Idem*, p. 37.

³ N. Volonciu, *op. cit.*, p. 36.

numai persoanele din cadrul poliției, ci, în funcție de diverse reglementări, încă numeroși alți factori, atât din rândul aparatului administrativ, cât și din cadrul magistraturii.

În accepția Codului de procedură penală din 1936, magistrații puteau exercita activități de poliție, cazuri în care ei se manifestau ca adevărați ofițeri de poliție judiciară, deși sub aspect organizatoric erau exponenții puterii judecătorești. O exercitare a poliției judiciare de către judecătorul de la judecătorie era necesară deoarece, potrivit legii, judecătorii nu aveau parchete, procurorii fiind constituiți în asemenea organisme numai începând cu nivelul tribunalului¹.

Merită reținut și faptul că, deși ofițerii de poliție judiciară reprezentau treapta cea mai înaltă în ierarhia organelor cu atribuții de poliție judiciară, aceștia nu aveau nimic comun cu statutul militar al ofițerilor.

Primele cercetări constau, potrivit legii, în strângerea informațiilor sau probelor necesare pentru punerea în mișcare a acțiunii penale, după care procesul penal continua, după caz, fie prin sesizarea instanțelor de judecată competente, fie prin trimiterea cauzei spre *instruire* la judecătorul de instrucție în vederea adâncirii sau completării cercetărilor.

Codul penal din acea perioadă împărțea infracțiunile în *crime, delictes și contravenții*, iar procedurile de urmărire penală și judecată erau strâns corelate cu aceste categorii juridice ale dreptului penal substanțial.

În acest context ofițerii de poliție judiciară puteau fi sesizați prin plângere, denunț sau din oficiu cu orice fel de infracțiune. Pentru faptele ușoare din categoria contravențiilor poliția judiciară avea dreptul să facă primele cercetări, să pună în mișcare acțiunea penală și să trimită în judecată pe inculpat. În cazul faptelor mai grave poliția judiciară înștiința parchetul tribunalului, iar procurorul proceda în consecință după cum persoana făptuitorului era cunoscută sau nu, pentru a putea pune în mișcare acțiunea penală.

Prin punerea în mișcare a acțiunii penale se considera că scopul primelor cercetări era realizat și indiferent de cine au fost efectuate (poliție judiciară sau judecător de instrucție) actele erau înaintate Ministerului Public care proceda conform normelor privind urmărirea.

Procurorul își materializează urmărirea într-un rechizitoriu care atunci când era înaintat judecătorului de instrucție se numea *rechizitoriu introductiv*, iar când era trimis instanței competente purta numele de *rechizitoriu definitiv*.

¹ *Idem*, p. 37.

În principiu, procurorul de la Ministerul Public de pe lângă tribunal după primirea actelor privitoare la primele cercetări punea în mișcare acțiunea penală și proceda în funcție de caz, astfel:

- dacă fapta constituia crimă, trimitea cauza judecătorului de instrucție cu concluzii de a instrui cauza;
- dacă fapta era un delict de natură complicată sau gravă, trimitea cauza judecătorului de instrucție pentru instruire, iar în caz contrar, direct instanței competente pentru judecare;
- dacă fapta era contravenție cauza se trimitea totdeauna spre judecare instanței competente;
- dacă fapta era de competența altei instanțe decât cea din circumscripția judiciară a procurorului acesta trimitea cauza Ministerului Public care proceda în consecință;
- dacă fapta nu întrunea elementele constitutive ale unei infracțiuni sau acțiunea penală era stinsă Ministerul Public *clasa* motivat cauza.

Deși urmărirea ca activitate de punere în mișcare a acțiunii penale era de regulă un atribut al procurorului, potrivit Codului de procedură penală din 1936, aceasta putea fi dispusă și de alte persoane.

De exemplu, în materie de delictе și contravenții ce intrau în competența judecătoriei de pace, partea vătămată putea pune în mișcare acțiunea penală prin plângere adresată instanței de judecată, chiar fără constituire de parte civilă. În cazurile de competența tribunalului (delictе) plângerea directă adresată instanței era posibilă numai dacă persoana vătămată se constituia parte civilă. Atunci când era vorba de crimă, plângerea părții vătămate nu putea sesiza niciodată direct instanța de judecată, dar acest act punea în mișcare acțiunea penală când era adresat *judecătorului de instrucție*.

Cât privește *instrucția penală*¹ aceasta se deosebea de primele cercetări (care aveau ca sarcină punerea în mișcare a acțiunii penale), prin aceea că avea drept scop descoperirea și constatarea probelor și indiciilor pe baza cărora se putea decide dacă este cazul ca inculpatul să fie trimis în judecată.

Instrucția penală se făcea în mod obligatoriu în toate cazurile de crime, iar pentru delictе numai în măsura în care Ministerul Public găsea necesar. Dacă judecătorul de instrucție era sesizat direct prin plângerea persoanei vătămate, acesta trebuia să comunice plângerea și procurorului, iar după ce primea rechizițiile de la procuror era obligat să procedeze la efectuarea instrucției.

¹ N. Volonciu, *op. cit.*, p. 51-53.

În activitatea sa judecătorul de instrucție era întotdeauna asistat de greșier, iar la sfârșitul instrucției avea loc un fel de prezentare a materialului probator, la care participau inculpatul, apărătorul, celelalte părți și procurorul. Analiza pieselor din dosarul cauzei se făcea sub semnul contradictorialității.

Hotărârea prin care judecătorul de instrucție se pronunța la terminarea instrucției asupra rezultatelor purta denumirea de *ordonanță definitivă*, iar cele date pe parcursul instruirii se numeau *ordonanțe simple*.

Prin ordonanța definitivă judecătorul de instrucție putea da una din următoarele soluții:

➤ *Scoaterea de sub urmărire* – când constata că fapta nu există sau nu poate fi imputată inculpatului ori nu cade sub prevederile legii penale, precum și atunci când acțiunea penală era stinsă;

➤ *Trimiterea în judecată* – când constata că sunt suficiente indicii despre existența și vinovăția inculpatului și fapta constituie orice infracțiune cu excepția crimelor;

➤ *Transmiterea actelor la Camera de acuzare* – când constata că fapta constituie crimă și sunt suficiente probe despre existența ei și vinovăția inculpatului.

Încheiem această scurtă incursiune în trecutul apropiat a procedurilor de urmărire penală cu concluzia trasă de prof. univ. dr. Nicolae Volonciu care spune că¹ „din diversele combinații în care reglementările particulare realizează modul propriu de realizare a urmăririi penale se pot cristaliza în dreptul procesual penal contemporan trei mari forme în care este organizată această primă fază procesuală, și anume:

a) urmărirea penală *proprie procedurii judiciare cu accente acuzatoriale sporite*;

b) urmărirea penală *pluriformă*, realizată în modalități distincte, posibile în paralel sau succesiv și efectuată de numeroase organe cu o competență funcțională foarte diferită;

c) urmărirea penală *unitară* în care de regulă un singur organ cu competență generală desfășoară întreaga activitate sub supravegherea Ministerului Public. În acest din urmă caz, urmărirea nu își schimbă esența și natura juridică chiar dacă este realizată de procuror, în condițiile și cu particularitățile derivate din faptul că organul care instrumentează cauza este un magistrat cu o poziție superioară organului obișnuit de poliție judiciară.

¹ Pentru detalii, inclusiv elemente de drept comparat, a se vedea N. Volonciu, *op. cit.*, vol. II, p. 35-52.

1.2. NECESITATEA ȘI IMPORTANȚA URMĂRIRII PENALE

Dacă privim lucrurile numai prin prisma rolului determinant pe care îl au probele în soluționarea echitabilă a cauzelor penale și dacă ținem seama de faptul că acestea sunt adunate în faza de urmărire penală, vom avea o imagine suficient de clară cu privire la necesitatea și importanța urmăririi penale ca primă fază a procesului penal.

Dar importanța și necesitatea urmăririi penale nu rezidă numai în strângerea și administrarea probelor, ea are în vedere o plajă mult mai largă de probleme ce țin, pe de o parte, de soluționarea justă și temeinică a cauzelor, iar pe de altă parte, de realizarea unei politici penale care să corespundă nevoilor unui stat de drept.

Plecând de la aceste deziderate majore, în literatura de specialitate¹ se apreciază că în condițiile vieții sociale moderne, în care infracțiunile devin din ce în ce mai variate, iar modul lor de realizare ține pasul cu dezvoltarea științei și tehnicii, victima, ca persoană particulară, s-ar găsi dezarmată față de infractori, fără sprijinul unor organe abilitate de stat, care au dotarea și pregătirea profesională necesară în lupta contra infracționalității. Efectuarea urmăririi penale ca fază premergătoare judecării are și rolul de a evita trimiterea în judecată a tuturor persoanelor asupra cărora planează o bănuială că ar fi comis o faptă penală, având în vedere faptul că judecata se desfășoară cu respectarea principiului publicității, lucru care ar fi extrem de dăunător pentru o persoană nevinovată.

Existența organelor abilitate care să mențină ordinea de drept în stat este cu atât mai necesară cu cât *„nimic din tot ceea ce progresul a pus la îndemâna omului modern spre o folosință onestă și binefăcătoare nu a rămas nespeculat de odioasa armată a infractorilor. În lupta contra crimei, societatea este datoare să pună la contribuție toate mijloacele pe care civilizația actuală i le oferă. La perspicacitatea și ingeniozitatea infractorilor moderni trebuie să se răspundă printr-o organizare metodică și serioasă a urmăririi. După cum infractorii își perfecționează sistemele lor de atac, astfel societatea trebuie să-și perfecționeze sistemele sale de luptă”*².

În desfășurarea procesului penal, faza de urmărire se justifică din considerente de ordin teoretic și practic, cum ar fi³:

¹ N. Volonciu, *op. cit.*, p. 8.

² I. Tanoviceanu, *Tratat de drept și procedură penală*, Tipografia „Curierul Judiciar”, București, 1924-1927, p. 514-515.

³ St. Tulbure, *Urmărirea penală*, în R.R.D. nr. 4/1988, p. 40-41.

a) în general faptele penale se comit în ascuns, de către infractori periculoși, bine informați și pregătiți, care doresc și nu de puține ori reușesc să facă să dispară o serie întreagă de urme ale infracțiunii. Pentru îngrădirea acestor acțiuni, pentru descoperirea cât mai rapidă a infracțiunilor, ridicarea și conservarea urmelor și pentru identificarea și prinderea infractorilor se impune efectuarea unor activități specifice de către organe specializate și pregătite în acest scop;

b) de regulă, în faza de urmărire penală se face trierea între cei ce sunt vinovați de comiterea unei infracțiuni și cei nevinovați sau cei care nu pot fi trași la răspundere penală, evitându-se expunerea în public a acestora din urmă. În felul acesta se dă viață prevederilor unor principii fundamentale ale procesului penal, cum sunt prezumția de nevinovăție, respectarea demnității umane, garantarea libertății persoanei etc.;

c) activitatea instanțelor de judecată este ușurată, pe de o parte, prin diminuarea numărului de cauze deduse judecătii, iar pe de altă parte, prin furnizarea materialului probator în vederea clarificării tuturor aspectelor necesare pentru stabilirea adevărului, corecta aplicare a legii și justa individualizare a pedepsei;

d) modul în care este concepută și organizată instanța de judecată, precum și competențele acesteia justifică pe deplin existența urmăririi penale ca primă fază a procesului penal. Este greu de imaginat că instanța de judecată care își desfășoară activitatea în ședințe publice ar putea să se ocupe și de descoperirea infracțiunilor, de identificarea și reținerea infractorilor, precum și de strângerea probelor. În acest context, merită a fi reținut și aspectul privitor la asigurarea obiectivității în soluționarea cauzei, în sensul că temeinicia unei hotărâri ar fi pusă sub semnul îndoielii dacă atât urmărirea penală, cât și judecata ar fi efectuate de același organ judiciar. De altfel, structura procesului penal ce are ca primă fază urmărirea penală este fundamentată printre altele și pe concepția că *cine judecă nu poate urmări și invers*.

Totuși, rolul urmăririi penale nu este numai acela de a pune la dispoziția instanțelor judecătorești materialul probator necesar stabilirii vinovăției infractorilor și tragerii la răspundere a acestora sau, altfel spus, de a fi un fel de fabrică de produs probe, ci și acela de instituție procesuală care, în limita activităților specifice, realizează și funcția preventiv-educativă a procesului penal.

Astfel, operativitatea și promptitudinea în activitatea de constatare a infracțiunilor, precum și identificarea în timpul cel mai scurt a făptuitorilor sunt aspecte importante de natură să dea satisfacție opiniei publice care este indignată de comiterea infracțiunilor respective.

Pe de altă parte, acțiunile organelor de urmărire penală întăresc sentimentul de încredere al populației în inevitabilitatea actului de justiție și au un puternic impact în rândul persoanelor care sunt tentante să comită infracțiuni¹.

Secțiunea II

Obiectul, scopul, sarcinile și limitele urmăririi penale

2.1. OBIECTUL URMĂRIRII PENALE

Normele juridice care reglementează întregul lanț de activități specifice fazei de urmărire penală își au sediul în Titlul I, Cap. I-VII, art. 285-341² din partea specială a Codului de procedură penală și în unele legi speciale.

Importanța pe care legiuitorul o acordă delimitării obiectului urmăririi penale rezultă și din faptul că, încă din primul articol, respectiv art. 285 alin. (1) C. pr. pen., se precizează că: „urmărirea penală are ca obiect strângerea probelor necesare cu privire la existența infracțiunilor, la identificarea persoanei care a săvârșit o infracțiune și la stabilirea răspunderii penale a acestuia, pentru a se constata dacă este sau nu cazul să se dispună trimiterea în judecată”.

În doctrină sunt formulate mai multe definiții cu privire la obiectul urmăririi penale, însă toate sunt apropiate ca sens și conținut de formularea cuprinsă în art. 285 C. pr. pen., motiv pentru care ne vom referi doar la două dintre ele.

Într-o primă opinie³, după ce este reprodus conținutul art. 285 C. pr. pen., se face observația, pertinentă după părerea noastră, că din conținutul activității ce face obiectul urmăririi penale se deduce implicit că faza urmăririi penale începe odată cu activitatea de cercetare și se sfârșește în momentul în care se dispune trimiterea în judecată, clasarea sau renunțarea la urmărirea penală.

Într-o altă opinie⁴, convergentă cu prima, se menționează faptul că activitățile ce se realizează în cadrul urmăririi penale au un conținut complex,

¹ Gr. Theodoru, L. Moldovan, *op. cit.*, p. 194.

² Reglementarea anterioară, art. 200-278 C. pr. pen.

³ V. Dongoroz și col., *Explicații teoretice ale Codului de procedură penală român*, Ed. Academiei, București, 1976, p. 25.

⁴ I. Neagu, *Tratat de procedură penală*, Ed. PRO, 1997, p. 398.

conținut determinat de specificul problemelor ce se impun a fi rezolvate în fiecare cauză penală.

Arătăm că obiectul urmăririi penale, așa cum este el definit în art. 285 C. pr. pen., are în vedere activități deosebit de importante pe care le desfășoară organele de urmărire penală cum sunt: strângerea probelor necesare cu privire la existența sau inexistența infracțiunilor, identificarea făptuitorului sau a făptuitorilor, după caz, precum și stabilirea răspunderii penale a acestora. Fiecare dintre aceste segmente de activitate sunt deosebit de importante și, de aceea, pe scurt, le vom analiza pe rând:

➤ astfel, în cazul activității de strângere a probelor, legea vizează acele operații de descoperire, ridicare, examinare și apreciere a elementelor probatorii pe baza cărora să poată fi stabilit adevărul în cauză.

➤ cu privire la existența infracțiunilor, în doctrină¹ se apreciază că această referire trebuie înțeleasă ca obligație a organelor judiciare de a avea în vedere infracțiunile în materialitatea lor, indiferent de faza de desfășurare a activității infracționale. Astfel, organele de urmărire penală vor aduna probe atât când este vorba de o infracțiune consumată, cât și în cazul în care infracțiunea a rămas în faza de tentativă.

➤ prin identificarea făptuitorului sau a făptuitorilor se înțelege că organele de urmărire penală au sarcina ca pe baza probelor adunate să realizeze o cunoaștere directă și completă a celor suspecti. Pe de o parte, această cunoaștere trebuie făcută², asupra persoanei fizice și a identității acesteia, iar pe de altă parte, asupra calității procesuale pe care o are persoana respectivă, în sensul că suspectii pot fi autori, coautori, instigatori sau complici.

➤ stabilirea răspunderii presupune mai întâi o bună cunoaștere a legii din partea organului de urmărire penală și un înalt profesionalism în aprecierea probelor. Sunt absolut necesare aceste lucruri, deoarece stabilirea răspunderii vizează atât lămurirea împrejurărilor în care s-a comis fapta, cât și aspectele privitoare la vinovăție, la existența sau inexistența unei cauze de nepedepsire, la garantarea libertății persoanei, la respectarea prezumției de nevinovăție și a demnității umane.

Pe lângă obligațiile ce decurg din dispozițiile privitoare la administrarea probelor și identificarea făptuitorilor, organele de urmărire penală pot lua măsuri de constrângere cu caracter personal sau real, uneori dispunerea acestor măsuri fiind obligatorie.

¹ *Idem*, pct. 22.

² Gr. Theodoru, L. Moldovan, *op. cit.*, p. 195.

Așa, de exemplu, este obligatoriu a se lua măsuri de ocrotire atunci când a fost dispusă măsura reținerii sau a arestării preventive față de un suspect sau inculpat în a cărui ocrotire se află persoane din categoria celor menționate la art. 229 C. pr. pen.

În același timp, organele de urmărire penală trebuie să aibă în vedere și alte măsuri cu caracter real, ca de exemplu¹: restrângerea inviolabilității domiciliului în caz de percheziție, violarea secretului corespondenței în cazurile interceptării acesteia, restrângerea atribuțiilor proprietății prin aplicarea unui sechestru etc.

Deși urmărirea penală are ca obiect principal rezolvarea aspectelor legate de latura penală a cauzei, aceasta nu exclude preocuparea și desfășurarea unor activități ce vizează aspectele civile ale respectivei cauze, fie prin restituirea lucrurilor și restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii, fie prin indisponibilizarea bunurilor mobile sau imobile prin măsuri asigurătorii.

În practică există posibilitatea ca în timpul urmăririi penale să intervină o tranzacție între cel vătămat și suspect sau inculpat, părțile determinând cuantumul pagubei, iar persoana vătămată, fiind despăgubită, declară că renunță la orice alte pretenții materiale. Într-o asemenea situație, latura civilă a cauzei se consideră stinsă, iar partea nu mai poate reveni în fața instanței asupra celor convenite, formulând noi pretenții, în valorificarea aceleiași pagube².

Obiectul urmăririi penale conține și activități privitoare la martori, respectiv identificarea, citarea și ascultarea acestora, iar atunci când se impune, aducerea silită.

Realizarea întregului lanț de activități specifice obiectului urmăririi penale își află concretizarea în tot atâtea acte procesuale și procedurale pe care organul de urmărire penală trebuie să le efectueze.

Este evident că, toate aceste acte se constituie ca piese la dosarul cauzei, ele făcând obiectul unor înscrisuri care trebuie să aibă forma și conținutul prevăzut de lege pentru fiecare act în parte. Un alt aspect deosebit de important în activitatea de urmărire penală este cel referitor la persoana vătămată prin infracțiune.

Deși art. 285 C. pr. pen. nu face o trimitere expresă cu privire la victimă, totuși la o analiză mai atentă vom observa că această referire poate fi dedusă implicit.

¹ N. Volonciu, *op. cit.*, p. 10.

² *Idem*, p. 11.